

Vindkraftverken påverkar inte turismen på Gotland negativt. Det slår Vendula Braunova fast i en magisteruppsats vid avdelningen för energiteknik vid Uppsala universitet, Campus Gotland.

Vendula Braunova lade nyligen fram sina rön inför publik i Almedalsbibliotekets hörsal i Visby. Därefter följde en paneldebatt.

Braunova redogjorde för en undersökning som hon genomfört under juli månad i år. Syftet var att ta reda på om vindkraften hotade turismen på ön.

Hon delade ut frågeformulär vid färjeterminalen till turister som just skulle lämna Gotland. Formuläret bestod av en introduktion som berättade att det finns 150 vindkraftverk på ön och att de täcker nästan 40 procent av Gotlands elenergibehov. De åtta frågorna handlade om hur ofta och varför turisterna besökte Gotland, om de såg några vindkraftverk, om deras intryck av dem och om vindkraftverken spelade någon roll i ett eventuellt beslut att återvända till ön. Hon fick in drygt 700 svar.

Efter en genomgång av alla svaren blev Vendula Braunovas slutsats att vindkraftverken inte påverkade turismen på Gotland. Hon menade att det finns möjlighet för vindkraft och turism att komplettera varandra.

En fråga handlade om turisternas intresse av att besöka en vindkraftspark på Gotland, som turistattraktion. Eftersom 25 procent var positiva och 31 procent svarat "kanske", drog Braunova också slutsatsen att det till och med fanns möjlighet att introducera vindkraftsturism på Gotland.

Av svaren kan utläsas att 83 procent av turisterna hade uppmärksammat vindkraftverken och 59 procent var positivt inställda till dem. 32 procent var neutrala medan åtta procent sade sig vara negativa.

För 77 procent spelade vindkraftverken ingen roll alls när de skulle fatta beslut om att återvända till Gotland. För 19 procent var verken en positiv kraft medan två procent var negativt inställda.

Braunova berättade att det fanns ett litet antal liknande studier i världen, från Australien, Danmark, Kanada, Tjeckien, Frankrike och så en från Jämtland.

- Men min studie omfattar allra flest svarande, sade hon.

Hon avslutade sin föredragning med att visa en video från i maj när femteklassare från Atheneskolan i Visby fick måla nederdelen av ett vindkraftverk vid Stava gård.

Förvånande positivt resultat

Den efterföljande paneldebatten leddes av moderatorn **Lars Thomsson**, nationell och regional vindkraftssamordnare. Deltagarna var **Tomas Hallberg**, branschorganisationen Svensk vindenergi, **Lena Kulander**, tjänsteman vid länsstyrelsen och **Gunnar Gustafsson**, tjänsteman vid region Gotland. Deltog gjorde också **Andreas Wickman**, Gotlands vindelproducenter och **Sofia Wollman**, Inspiration Gotland, som fick representera turismen.

Hallberg var nöjd med Braunovas utredning och dess positiva utfall, som han var förvånad över.

- Kanske är det så att vindkraften är en icke-fråga för turisterna? Det vore glädjande i så fall.

Kulander informerade om att prövningarna av vindkraftsärenden på Gotland numera hanteras av länsstyrelsen i Stockholm.

- Det är länsstyrelsens uppgift att främja vindkraften i så måtto att klargöra förutsättningarna och värna kulturens och naturens riksintressen, sade Kulander.

Hon upplyste också om att riksintresset för det rörliga friluftslivet kommer att revideras.

Hon tyckte det var positivt att undersökningen gjorts på Gotland och att turisterna inte upplevde vindkraften som något negativt.

- Men vi grubblar - finns det en gräns för hur mycket vindkraft som kan byggas? Det beror nog mycket på var de byggs, sade hon.

När blir utbyggnaden negativ?

Gunnar Gustafsson informerade om regionens översiktsplan fram till 2020 där områden lämpliga för vindkraftsexploatering finns utmärkta. Han sade att man diskuterat turismen under arbetet med planen och nog hade trott att den skulle påverkas.

- Men då saknade vi ju en sådan här studie, nu har vi en väl genomförd sådan.

Även han frågade sig:

- När börjar en massiv utbyggnad bli negativ? Vi har en bit kvar till dess.

Andreas Wickman från Gotlands vindelproducenter gladdes åt resultatet av undersökningen.

- Den har på ett vetenskapligt sätt slagit undan benen på fiktionen.

Liksom de andra paneldeltagarna var han förvånad över att så få uttryckt sig negativt om vindkraften.

- Vi trodde nog det skulle bli uppåt fem procent, men det var bara två.

Han reflekterade vidare:

- Men det är kanske viktigare att producera ren el än att göra alla turister glada?

Sofia Wollmans Inspiration Gotland har till uppgift att fördubbla turistnäringen till Gotland fram till år 2020. Hon var inte överraskad över Braunovas slutsatser.

- Det är samma grunddrag som vi ser på Gotland. Vindkraften är ingen stor stridsfråga här.

Hon sade att folk ringer från fastlandet och är förvånade över just detta, att den debatten saknas på ön. Men hon tillade:

- Det är lagom nu – men vad händer när vi bygger ut vindkraften mer?

Tomas Hallberg hänvisade till stora informationsprojekt i Norrland, där man diskuterar besöksparkeer.

- Vi vill ju att vindkraften ska vara ett helt naturligt inslag i landskapet.

Många frågor kring vindkraft

En åhörare tyckte att turistnäringen skulle börja jobba med frågan.

- Det finns en massa frågor som folk ställer sig om vindkraften, hur fungerar de, varför står de stilla ibland och så vidare.
- Det tar vi till oss, svarade Sofia Wollman.

Så vädrades några önskedrömmar bland deltagarna, som höghöjdsbanor mellan verken samt en skylt vid infarten till Storsudret som skulle visa hur stor försörjningsgraden av el är just i denna stund...

Lena Kulander påpekade ännu en gång att undersökningen visar opinionsläget just nu.

- Men många fler vindkraftverk planeras nu.

Lars Thomsson inflikade att 400 verk är planerade på ön.

- Allt beror på vilken hänsyn som projektörerna vill ta till sådant som behovet av tystnad och obruten horisontlinje, sade Lena Kulander.

Hon sade också att det vore intressant att få veta om vindkraften i sig kunde vara en anledning för folk att komma till Gotland.

Andreas Wickman tyckte det var bra med skyddade områden.

- Men vi kanske också får tänka tanken att ett område inte behöver skadas av vindkraften.

Tomas Hallberg funderade över om inställningen till vindkraft kommer att påverkas om den byggs ut kraftigt?

- I lilla Danmark finns 6 000 verk, i Sverige 2 700. Danmark verkar inte ha några större problem med turismen av den anledningen.

Han sade också att Gotland verkar sticka ut, gå före och han undrade vilka speciella förutsättningar det beror på.

- Den här utredningen kommer att användas som underlag i många andra kommuner framöver.

Annika Melin
Hösten 2013